

ТОДОР САРАФОВ
ПРЕДГОВОР (КЪМ ПЪРВОТО
ИЗДАНИЕ)

chitanka.info

Баснята е един от най-старите литературни жанрове. В нея особено ярко се откроява народността на началото. Тя произхожда от устното народно творчество, отразява бита и миогледа на човека от народа и служи чрез нравоучителния си характер на народа. Баснята по форма представлява кратък разказ, облечен много често в стихотворна форма, съдържащ ироничен или сатиричен елемент, изразен чрез иносказанието. Обикновените герои на баснята са животни, но нередко срещаме в нея хора, богове, дори предмети. Олицетворението и афористично изказанието извод (моралът, нравоучението, поука) са ярките белези на баснята. Ето защо тя от незапомнени времена, та и до днес служи на хората при оформянето на техните етични и естетични норми, а чрез своята разобличителност е силно оръжие в ръцете на потиснатите и поробените срещу насилниците и поробителите. Баснята е огледало на пороците и недостатъците на нашето ежедневие и силно идейно оръжие в борбата срещу тях.

Обикновено баснята се свързва с името на Езоп. Смята се, че тя е възникнала в Древна Гърция и че нейният създател е Езоп. Дори се е стигнало до понятието „Езопови басни“. Такава представа е погрешна, както и представата, че гърците били заели този жанр от египтяните или индусите, от асировавилонците или евреите или пък от коя да е друга източна култура. Баснята е толкова стара, колкото старо е образното мислене и словото на човека. Известно е, че един от първите видове на словесното народно творчество е приказката. Баснята се отделя от нея, когато ѝ е бил прибавен нравоучителният елемент. Така че тя е естествено, спонтанно възникнал продукт на идейно-художествената изява на човека, облечен в словесна форма, който срещаме у всички народи без разлика на географско местоположение и степен на развитие. В приказките и басните се разказват прекеждията и изпитанията както на хора, така и на животни, които в най-стария, земеделско-скотовъдчески стадий от живота на хората са им били най-близките, непосредствените другари, тяхното обкръжение. Но баснята, за разлика от приказката, дава предпочитание на животните пред хората като нейни герои. Приписвайки на животни мъдрост или пороци, тя позволява много по-непосредствено и в по-широк план да ги търсим и да ги видим в себе си или в ближния, кара ни да се замисляме върху живота и върху нормите на нашето поведение. Зад образите на животните баснописците много по-безопасно са

прикривали насмешката, иронията, сатирата. Ето защо баснята е била широко използвана тъкмо във времена на потисничество и безправие.

Кой е Езоп и защо името му е толкова тясно свързано с появата и развоя на баснята в европейската литература?

Старите гърци имали склонност да свързват всеки литературен вид с определено лице, да правят от него негов създател. Така Омир е съзателят на епоса, Есхил — на трагедията, Херодот е баща на историята, а Езоп е създател на баснята. А в същност и преди Омир е имало епос и епически поети, и много преди Езоп са се създавали басни. Два века преди него, у Хезиод, автора на поемата „Дела и дни“, четем облечената в стихове басня за „Славея и сокола“ („Дела и дни“, стр. 200–210). В запазени фрагменти от поетическото творчество на живелия през VII в. пр.н.е. Архилох срещаме басните за „Орела, който бил наказан, че изял малките на лисицата“ и за „Маймуната, която била вкарана в клопка от лисицата“. Знаем, че поетите Симонид и Стезихор също вмъквали басни в своето творчество.

През VI в. пр.н.е. особено популярна става т.нар. гномическа поезия. Пишат се в стихове наставления, поговорки, пословици, гатанки. Тогава философи, учени, политици като Талес, Анаксимандър, Солон и др. оформят своите наблюдения над живота и хората в максими, Питагор и учениците му излагат философските си възгледи в стихотворни предписания. Именно в тази епоха традицията ни представя Езоп.

Езоп е полулегендарна личност. Едни отричат съществуването му, но повечето учени са убедени, че той е историческо лице. Наистина данните за живота му са оскъдни и противоречиви, но че той е живял, едва ли има сериозно основание за съмнение. Вярно, абсурдно е да се мисли, че през VI или V в. е живяло лице на име Езоп, което за пръв път започнало да съчинява басни. Но че по това време е живял между гърците един популярен и обаятелен човек на име Езоп, който притежавал необикновен талант да подема сътворените от народа басни, да ги оживява и обновява, да създава нови, като ги вмъква по крайно умел, завладяващ масите начин в словото си при своята морализаторска дейност, е нещо неоспоримо. Баснята като литературен жанр достига своя апогей у Езоп и тъкмо затова гърдите я свързвали с него, нарекли го неин създател (да разбираме „най-голям майстор“), а басните, съчинени от него, нарекли „Езопови басни“ като

разграничение от всичко, създадено дотогава, пък и насетне. И докато съвременните му художествени творци обличали произведенията си в стихове, той съчинявал в проза, като ги използвал в своята практическа дейност. Едва няколко века по-късно сънародниците му започнали да ги събират и издават в сборници.

Какво знаем за живота и личността на Езоп? Ние добихме през последните няколко години известна представа от романизираната биография на немския писател А. Бронен („Езоп“, изд. „Народна култура“, 1960), от пиесата „Лисицата и гроздето“ на бразилския писател Г. Фигейредо и от съветския телевизионен филм „Езоп“. И трите произведения, приети у нас с голям интерес, имат значителна познавателна стойност. Но съвсем естествено е, че тук фактите са подложени на художествено пресъздаване и са в зависимост от творческата инвенция. Затова сега е уместно да споделим с българския читател всичко, което се знае за знаменития гръцки баснописец въз основа на античната традиция. Най-старите биографични бележки срещаме у „бащата на историята“ Херодот. Те са в същност канавата, която използват останалите антични писатели, в която те втъкват и други факти, повечето от които критиката отхвърля като неправдоподобни. Езоп е живял през VI в. пр.н.е. Произхожда от Фригия (област в Мала Азия). Някои автори го изкарват тракиец, а други — лидиец. Според Херодот той бил роб на самосеца Иадмон. Тук другарка по съдба му била тракийката Родопис. Хераклит от Понт пък твърди, че Езоп бил освободен от господаря си Иадмон, като преди него бил роб на философа Ксант. За този философ, лидиец по произход, нищо повече не знаем. Пребиваването на Езоп на о. Самос представлява първият период от живота му и както повечето изследвачи твърдят, най-достоверният. Следват няколко пътувания в Изтока, които съставляват вторият период от дейността му. Почти всички са единодушни, че описаните у някои антични автори авантюри в Лидия и Вавилон са едни от многото измислици, които съставляват т.нар. „Роман на Езоп“. Така Плутарх ни представя Езоп при двора на лидийския цар Крез: че Крез го изпратил начело на една делегация в Делфи, за да извърши тържествено жертвоприношение, като поднесе голям паричен дар на жреците. М. Плануд (гръцки монах-писател, живял през XIII или XIV в.), който ни е оставил едно животоописание на Езоп, го отвежда чак в Месопотамия, като му приписва

приключенията на Ахикар, герой на роман, широко популярен в Древния Изток. Трябва да отбележим, че „Животът на Езоп“, достигнал до нас под името на М. Плануд, изграден безсъмнено върху много по-стари източници, чрез свободния превод, направен от френския баснописец Лафонтен, служи за извор на всички модерни художествени пресъздавания на образа и на живота на безсмъртния гръцки мъдрец. Тук ни е описан и неговият физически образ: „Езоп бил най-грозният между съвременниците си; той имал островърха глава, чип нос, къс врат, издадени напред устни с черен тен на кожата, откъдето и името му, което значи «негър»; имал корем, бил кривокрак и прегърбен, надминавал по грозота Омировия Терсит; и нещо още по-лошо, запъвал се при говора, а словата му били неясни и мъчно разбираеми.“ Грозотата и уродливостта на Езоп, описани от неговия биограф, вероятно са плод на народна измислица, напластена върху неправилното разбиране на думата на оратора Химерий (живял през IV в. пр.н.е.): „Езоп караше хората да се смеят не само чрез своите басни, но и лицето, и гласът му ставаха обект на смях и подигравка.“ („Речи“, XIII, 5.) В същност в тези думи ние трябва да виждаме описанието на Езоп-артиста, който умее да завладява слушателите си, предавайки комизма на разказваните от него басни чрез жест, мимика и глас. Оттам и античните писатели да ни го представят в изопачен вид. А той е високо ценен и уважаван в Атина. Тук му е била издигната статуя от прочутия ваятел Лизип. Аристодем, ученик на Лизип, също изваял пластично образа на Езоп. Но нито Агатий, нито Тациан, които ни осведомяват за това, не споменават нито дума за някаква уродливост. Плутарх го извежда като действащо лице в своя диалог „Угощението на Седемте мъдреци“. Тук Езоп седи до Солон и е представен като активен събеседник, отличен и духовит разказвач. Събеседващите се обсипват взаимно с шеги, но никой дори не загатва за грозотията или за някакъв физически недостатък на Езоп. При това той тук присъствува в качеството си на пратеник на цар Крез при коринтския владетел Периандър и при оракула в Делфи. В положителна светлина го виждаме и у Лукиан („Истинска история“, II, 115), където е седнал на трапезата между блажените в Елисейските полета. Така че легендата за грозния и уродлив Езоп се създава много по-късно сред народа, а след това и в литературната традиция. Вероятно това е плод на идеята за по-силно контрастиране на физическата незначителност и

дълбокия ум и наблюдателност, пренесена на по-широк план: социалните низини, криещи в недрата си дълбоки таланти, носители на високо, хуманно светоусещане и на градивни идеали.

Третият период на живота на Езоп е свързан с неговата гибел. Данните за него са изградени върху няколко варианта в зависимост от авторите, които ни го предават, тъй като в основата му лежи един легендарен мотив. Тук Езоп е в Гърция и по-специално в Делфи. Ще се позовем на най-ясния и най-популярния от тях, предаден от античния коментатор на Аристофан, който в обяснителните бележки към комедията „Оси“ (ст. 1446) предава следното: „Разказва се, че веднъж Езоп пристигнал в Делфи и подиграл жителите му, че не обработвали земята, за да се прехранват, а чакали на даровете, поднасяни на бог Аполон. Разгневените делфийски жреци поставили в торбата му една свещена златна чаша. Езоп, неподозиращ нищо, тръгнал на път за Фокида. Жреците го застигнали по пътя и го заловили с обвинението, че е откраднал свещен предмет. Осъдили го на смърт чрез хвърляне от скалата, която се намирала наблизо до светилището. Това било наказанието за светотатствениците.“ Свидас уточнява датата на смъртта му, като казва, че Езоп загинал несправедливо, хвърлен от делфийците от скалите над Делфи, наричани Федриади, през 54-та Олимпиада. А според данните, почерпени от Херодот, животът на Езоп трябва да се постави между 570 и 526 г. пр.н.е., тоест в средата на VI в. пр.н.е.

Накрая можем заедно с изследвачите на живота и творчеството на Езоп да направим заключението, съгласно данните на Херодот, който е най-близък по време до него и следователно най-сигурен източник, че през VI в. е живял някой си Езоп, фригиец по произход, който се ползвал с известността, че съчинявал или разказвал басни; че той, заедно с тракийката Родопис, бил роб на самосеца Иадмон и че загинал по несправедливо обвинение на жреците в Делфи.

Басните на Езоп представляват кратък разказ (приказка), в който по алегоричен път се разкриват забелязани в живота, сред хората пороци, недостатъци, слабости, за които в приложената към баснята поука (морал) се сочат пътят, начинът, средствата, с които могат да се превъзмогнат. Басните са сценки или портрети от живота, в които хората носят маски на животни, дори на предмети или растения, а понякога се представят и в собствените си образи или пък скрити зад

лицето на някое божество. Но както вече посочихме, предпочитаните герои на Езоповите басни са животните. Така от представените 352 басни почти в три четвърти от тях действащите лица са животни, а в останалата една четвърт са хора, богове, дървета, растения и предмети. В басните срещаме най-различни животни, но предпочитаните са лисицата, вълкът, лъвът, орелът, магарето, кучето, жабата, змията. Обикновено всяко от тях се явява като постоянно олицетворение на определен човешки тип. Така лисицата олицетворява хитреца, подлизурката, коварния измамник, вълкът — бруталността, наглостта, магарето — себелюбеца, тщеславния, камилата — наивника, стигащ до глупост, лъвът пък ни олицетворява човека, който има чувството за собственото си величие, мравката е трудолюбивият стопанин, надарен с чувство за предвидливост, змията е самата подлост, а жабите са обикновено глупави, но нелишени от самомнение и т.н. От боговете най-често срещаме Зевс като върховен съдник, както и Херакъл и Хермес, които се ползували с особена популярност, тъй като били представяни с качества, особено допадащи на народа: първият е надарен със сила и смелост, а вторият — с хитрост. В поуката (морала), придружаваща почти винаги баснята във формата на неин логически извод, изказвана само с едно или две изречения, се разкриват най-често ярки качества и добродетели на народа: вярата в дружбата и приятелството, признателността за сторено добро, любовта към труда; цени се искреността и откровеността, умереността, мярката в нещата и в поведението ни. В поуката често сме съветвани да бъдем високо съзнателни, благоразумни, предвидливи и скромни, за да сме в състояние да отбегнем злото и козните на хитрите и вероломните, да не се лакомим за неща, за които не притежаваме необходимите качества и пр. Трябва и да отбележим, че често приложенията към басните поуки имат слаба връзка със съдържанието им, а дори и съвсем не подходат. Понякога те са свързани само с някой детайл, с нещо, което стои встрани от основната идея на баснята. И това не е случайно, тъй като поуките обикновено са били прилагани към басните по-късно и са били подлагани често на преработка според етичните и идеологични норми на епохата. В тези например, в които се говори за бога, за провидението или за божествения промисъл, ясно личи, че са интерполирани през християнско време. Затова и често, особено в популярните издания на Езоповите басни, поуките се

изпускат или пък се прилагат отделно в края на книгата. Предоставя се, така да се каже, на читателя сам да направи своя извод.

Някои от басните имат формата на анекдоти (напр. „Астрономът“, „Кокошката, която снасяла златни яйца“ и др.). Много от басните могат да бъдат изтъкнати като образец на жанра. Те просто завладяват читателя със своите литературни качества: живост, непосредственост, устремност, динамичност, умела типизация на образите, стегнат език, ясна мисъл. Неслучайно те са били преработвани по-късно, чак до наши дни, и се ползват с широка популярност. Нека да посочим някои от тях: „Орел и лисица“, „Котка и мишка“, „Лисица и грозде“, „Лисица и козел“, „Земеделец и децата му“, „Кон и магаре“, „Щурец и мравки“ и др. Тъй като Езоп не е записвал, нито издавал своите басни, а ги е разпространявал устно и едва по-късно те са били записвани, при това подлагани на много редакции, интерполации, че и преработки, науката стои безсилна пред много въпроси. Така тя не може да отсъди измежду многото запазени сборници с Езопови басни кои от тях представляват първоначалното ядро, към което впоследствие са били напластени други басни; а известно е, че още Лютер и Бентли посочват, че сборниците не съдържат само басни, които принадлежат на един определен автор, а че са плод на колективно творчество, възплътило в себе си народната мъдрост. А и самите басни не дават исторически податки, за да можем да установим мястото и времето на създаването им. Те са доста разнородни по език и стил. Така наред с класическия йонийско-атически ще срещнем и думи и обрати и от късногръцкия и новозаветния гръцки, дори и диалектизми. Тъй че днес е почти безплоден опитът за едно пълно научно издание на басните на Езоп, способно да разреши всички проблеми на стила, езика, композицията, стратификацията. Езоп се радвал на популярност още отрано. Така в IV в. пр.н.е. срещаме цитати и реминисценции у някои автори като Ксенофонт, Платон, Аристотел и др. Още оттогава е започнала стихотворната им преработка. Така например в Платоновия диалог „Федон“ Сократ заявява, че превеждал в стихове някои Езопови басни.

Първ, който се заел да събере басните на Езоп през IV в. пр.н.е., бил Деметрий от Фалерон, ученик на Теофраст. След това басните се издават многократно, та днес ние разполагаме с около стотина сборника, разпръснати по големите библиотеки на Европа.

Предпочитаният от тях е *Codex Parisinus, Srppl. gr. 690* от XII в., съдържащ 235 басни. Басните, които по един или друг начин се приписват на Езоп, са около 400. Повечето от тях притежаваме в няколко варианта — както в проза, така и стихотворни. Най-разпространеното издание — на *C. Halm. Fabulae Aesopicae. Lipsiae Teubner, 1852–1929*, съдържа 426 басни заедно с техните варианти. Това издание обаче е доста остаряло. То съдържа дори и басни, взети от различни автори, които са ги използвали, като са ги вмъкнали в своите произведения (включени са например и много от басните на Бабрий). Издаденият пък през 1961 г. в Ню Йорк превод на басните на английски наброява 579. Разликата в броя на басните в различните издания се дължи често пъти на това, че не се разграничават вариантите на отделните басни. Днес се смята, че най-доброто издание на Езоповите басни, направено въз основа на сериозна, много задълбочена критика на текста, е френското издание на *E. Chambry Aesopi fabulae. 2 v. Paris, 1925–1926* излязло през 1927 год. и с френски превод (но без вариантите): *Esope Fables. Texte établi et traduit par E. Chambry. Paris, 1927*. Българският превод беше направен по тези издания, съобразен на места и с изданието на *C. Halm*. Дължим да отбележим, че предговорът на *E. Chambry* към изданието от 1927 год. дава една задълбочена ориентация за личността на Езоп и неговото творчество. Той ни беше особено полезен при написването на настоящите редове.

Езоповите басни поради своя възпитателен характер са се ползували през всички времена с популярност, изразена в четене, разказване, цитиране, издаване, преразказване; техният отпечатък личи върху творчеството на всички по-сетнешни баснописци още от античността, та чак до наши дни. Нека направим едно кратко проследяване. През елинистическия период на гръцката литература (IV–I в. пр.н.е.), макар, както изглежда, баснята да не е била популярен жанр, все пак срещаме Езопови басни, втъкани в творчеството на някои поети, като да кажем Калимах. Към I в. пр.н.е. започваме да я срещаме по-често (например у Диодор Сицилийски, Николай от Дамаск, Дионисий Халикарнаски и др.). Още по-предпочитана е тя в римската литература. Езопови басни срещаме у поетите Луцилий (II в. пр.н.е.) и Хораций (I в. пр.н.е.), за да стигнем през II в. от н.е. до баснописеца Федър. Творчеството на Федър е нов етап в развитието на

баснята след Езоп. Сам той казва, че „Езоп е създал баснята, а той пък я е усъвършенствувал“. От запазените 135 басни на Федър (всичките са написани в стихотворна форма, в размера на близкия до разговорната реч ямбически сенар) 47 могат по един или друг начин да се свържат с Езопови басни: те обаче не представляват стихотворен превод, а са преработки, като много от тях получават ново звучение, друга поука. Федър, независимо от благотворното влияние на Езоп, е един оригинален творец, велик баснописец като своя гръцки предшественик и учител. По-късните европейски баснописци (Лафонтен, Крилов) го имат за свой учител наравно с Езоп, а в някои случаи дори проявяват предпочитание към римлянина. Басните на Федър са особено силни. Те представляват остър сатирически памфлет срещу пороците и развалата, тиранията в Рим през времето на Юлиево-Клавдиевата династия. Те са своеобразен протест на угнетените срещу силните на деня.

Пак по това време (от I в. от н.е. насетне) баснята, все под влиянието на Езоп, наново се подема като литературен жанр в гръцката литература. След няколко художествени басни, вмъкнати в творчеството на големите гръцки майстори на словото Плутарх и Лукиан (II в. от н.е.), стигаме до баснописците Никострат, (II в.) и Бабрий (нач. на III в.). Творчеството на Никострат, който е бил ретор и живял по времето на императора-философ Марк Аврелий, не е запазено за нас. Един негов съвременник ни съобщава, че бил написал десет книги с басни, не само Езопови, но и такива в драматична форма. Вероятно Бабрий, от когото познаваме около 140 басни, е използвал сбирката на Никострат. У Бабрий се повтарят много от сюжетите на Езоп и Федър (в стихотворна преработка на гръцки език, в размера на холиамб) наред с басни на съвременна тема. Заслужава да отбележим, че художественото майсторство на Бабрий далеч отстъпва от това на двамата му велики предшественици. В някои от изданията на басните на Езоп (напр. у *C. Halm*) са включени и басни на Бабрий, като по този начин те обхващат тематично басните, известни като „Езопови басни“. Във френското издание на *E. Chambry*, както се каза вече, е направена тъкмо отсявка на тези, които са свързани с името на други художествени творци, за да остане, доколкото е възможно, това, което се приписва на Езоп (в същност анонимното, изградено в проза). Българският читател навярно не ще срещне в нашето издание някоя

басня, която му е била позната като басня от Езоп. Това означава, че тя е достигнала до нас чрез Федър или Бабрий, или някой друг автор, при това често през втората преработка на някой от големите европейски баснописци. Българското издание предлага превода на басните на Езоп, а не на „Езоповите басни“. С други думи представените на български 352 басни носят отпечатъка, доколкото е възможно при всяко творчество, свързано с определена личност, но носещо белезите на народното творчество поради вторичното писмено фиксиране на една устна традиция, на известно единство — свързани са, макар и много външно, с известна творческа индивидуалност. Българският читател ще има в ръцете си оцелелите басни на Езоп във вида, в който ни ги предават античната традиция и модерната тексткритика, а не сборник на мотивите на гръцката басня, за които се знае или предполага, че са били използвани и от Езоп, но са достигнали до нас във вида и във формата, придадени им от други, много по-късни творчески индивидуалности, тоест отпаднало е онова, което не е „автентично“ Езопово. През късната античност басните на Езоп са били особено популярни в школите по реторика, където са били много подходящи поради своята педагогическа стойност за целите на обучението. Бъдещите оратори са упражнявани да развиват по зададен сюжет къса басня, да развият или преработят готова басня, да превръщат басни от проза в поетична форма или обратното.

През Средните векове и по-специално във Византия също се събират и преработват сюжети на Езопови басни, но те нямат стойността на своите образци. От това време можем да споменем имената на Симеон, Никифор Григорас, на Цецес и др.

По-късно, в новите времена, басните на Езоп са измежду най-четените произведения на старогръцката литература, особено в училищата. Те са били преиздавани, превеждани, преразказвани, преработвани и са оплодили чрез благотворното си влияние творчеството на цял наниз европейски писатели. Можем свободно да кажем за Езоп, че едва ли има друг античен писател, без когото да е минал по-късен писател, който е творил в същия жанр. Най-големите световни баснописци, добили слава на класици в своите национални литератури и надхвърлили дори техните рамки, за да влязат в златния фонд на световната художествена мисъл, са в по-голяма или в по-малка мярка негови ученици, дори чрез приемствеността на Федър или в по-

малка степен, на Бабрий. Всеки от тях използва някой от сюжетите, срещани у тези двама антични предходници, или черпи от силата на разобличението, като налага своята творческа индивидуалност и допринася за развитието на баснята като един от най-действените, увличащи със своята непосредственост жанрове на литературата. Нека да споменем французите Флориан и Лафонтен, в Германия — Лесинг, в Русия — Кантемир, Тредяковски, Сумароков, Хемницер, Измайлов, Крилов. Така както класици на баснята в античността са гръкът Езоп и римлянинът Федър, в новите времена това са французинът Лафонтен и русинът Крилов. Лафонтен осмива порядките на абсолютизма, Крилов разобличава крепостническа Русия. А нима се прекъсва нишката, която води от Езоп, в творчеството на близките ни по време или наши съвременници, на един Демян Бедни или Сергей Михалков, на нашите П. Р. Славейков, Цани Гинчев, Стоян Михайловски, Христо Радевски или Радой Ралин? Темите, сюжетите, героите може да се менят, но необходимостта от разобличаването на лошото в живота в устрема към красивото, градивното ще ни кара винаги да се връщаме към творчеството на онзи велик грък, който ни показва, че силата на мисълта и на словото в една от най-действените им форми — баснята, може да направи човека свободен по дух, да му вдъхне оптимизъм и вяра, да го окрили в борбата за хуманизъм и щастие.

У нас Езоп е едва ли не най-популярният древногръцки автор. Към богатството на неговото творчество нашите писатели и просветители са се обръщали нееднократно. Той е превеждан, преразказван, издаван в отделни книжки или по списания и вестници. Едва ли има детско вестниче или списание, което да не е отпечатвало на страниците си някоя и друга Езопова басня. Още преди Освобождението наши писатели и книжовници превеждат басни от Езоп. Така Софроний Врачански още в 1802 год. подготвил сборник от 144 басни, които превежда от новогръцки. По-късно превеждат и П. Р. Славейков (изд. в Букурещ, 1852 г.) — 150 басни, Йоан Емануилович (изд. в Белград, 1852 г.) и Райно Попович (изд. в Белград, 1854 г.) — 151 басни. От Освобождението насам се издават също няколко превода: на Хр. Драганов (изд. във Враца, 1898 г.) — съдържащ 76 басни по руския превод на В. Алексеев, на Н. Ц. Влахов (изд. в Ловеч, 1898 г.) — съдържащ 108 басни, на Ал. Балабанов (София, 1924 г., 2 изд. 1947 г.) — съдържащ 50 басни, на Ж. Битев (София, 1941 г.) —

съдържащ 91 басни. Издавани са и няколко по-малки сборника, като: Езопови басни, от Ар. Евалд. Превод от руски, Хасково, 1891; Н. Лазаров, Избрани басни от Езоп и др., 1938; Езоп, Басни. София 1941 (преводачът не е отбелязан). Освен това Ангел Каралийчев издаде през 1938 год. книгата „Едно гърне старо злато. Безсмъртните басни на Езопа“, в която е преразказал свободно 50 басни (с илюстрации от Илия Бешков). През 1961 год. издателство „Български художник“ пусна илюстрираната книжка за деца (цветни илюстрации от Ал. Поплилов) „Еленът и изворчето. Басни от Езоп“, преразказани от Рени Карастоянова (съдържа 8 басни). Всички тези издания имат своя принос за обогатяването на нашата художествена култура, като правят достъпен за читателя Езоп, премахвайки пречката на трудно преодолимия старогръцки език. Но те имат и своите слабости. Така никое от тях не дава пълен превод на басните (никое от тях не достига дори до половината от броя им), а с изключение на преводите на Райно Попович и Ал. Балабанов (който пък съдържа най-малко басни) никое не е направено от оригиналния език, а посредством друг език — новогръцки, руски, френски. Освен това в повечето от тях има неточности, а някои са остарели по език или пък представляват библиографска рядкост и са трудно достъпни. Всичко това само оправдава идеята да се издаде пълен превод на басните на Езоп, направен от оригинала, и с това — да се запълни една празнина, като се поднесе на българския читател в достъпна форма едно истински класическо, безсмъртно произведение, което ще обогати неговия мироглед и естетическата му култура.

Тодор Сарафов

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.